

§ 42 Församlingsutveckling och missionsstrategi

INGA ALM:

Ordförande, ledamöter och åhörare! Församlingsutveckling – ej avveckling, motion 2014:103. En önskan fanns som hjälp till att stimulera till församlingsutveckling i folkkyrkan, där alla blir medvetna om konsekvenserna av den pågående strukturförändringen och aktivt arbetat för ett lokalt engagemang underifrån. Jag förstår att kyrkostyrelsen fram till 2018 satsar på *Dela tro – dela liv* och min motion lyfter den lokala nivån.

Jag föreslår att motion 2014:103 bifalls för en levande, rikstäckande och öppna folkkyrka.

LARS-IVAR ERICSON:

Ordförande, ledamöter! ”Kyrkomötet behöver diskutera kyrkans framtid.” Det var en rubrik i Kyrkans tidning den 11 september i år. Jag kan bara instämma. Förra året hade jag en motion om ett tillsättande av en framtidskommission och nu återkommer jag med en motion om församlingsutveckling i folkkyrkan.

Svenska kyrkan benämns ofta som en folkkyrka. Det kan vara nyttigt att reflektera över vad det innebär att vara folkkyrka i dagens samhälle. Vilka människor relaterar folkkyrkan till idag och vilka vill vi relatera till? Är det aktiva medlemmar? Hur når vi de andra, de passiva icke-medlemmarna? Vad innebär medlemsvård? Jag vill gärna citera några rader ur valprogrammet för Centerns nomineringsgrupp i Lunds stift.

Svenska kyrkans roll som folkkyrka ska värnas. Det kräver ett samlat gemensamt engagemang av förtroendevalda, frivilliga och anställda medarbetare. Svenska kyrkan ska finnas för alla, människor som tror, söker eller tvivlar. Genom församlingen ska kyrkan vara en levande, närvarande kraft i människors vardag. Genom dialog och förståelse för andra kyrkor i regionen ska församlingen vara värdefull också för människor med en annan trosuppfattning.

Efterfrågas då en folkkyrka i dagens moderna samhälle? Ja, jag tror det. I ett samhälle som är alltmer individualiserat och fragmenterat märker vi ändå ett sökande efter sammanhang och äkthet. Det finns därför en utmaning för kyrkan att reflektera över hur vi på bästa sätt kan leva upp till att vara den där folkkyrkan som vi borde vara i gudstjänster och i vardagsverksamhet.

Hur antar vi denna utmaning på bästa sätt? Jag märker i betänkandet att utskottet har en stor tilltro till församlingsinstruktionerna. Vi får hoppas att det arbete med församlingsinstruktioner och olika pastoraler, som nu förväntas pågå i våra församlingar, kan bli medel för just församlingsutveckling. Jag tror att man i detta viktiga arbete kan hämta goda tankar både från andra församlingar i vårt land och också från andra länder. Jag vill hänvisa till det som sker i vårt grannland Norge i den här verksamheten.

Så har vi också som nämnts *Dela tro – dela liv*, som under några år ger en resurs som jag hoppas att församlingarna och stiftet verkligen utnyttjar. Ja, vi behöver mer än någonsin den där levande, rikstäckande, öppna folkkyrkan som min nomineringsgruppkollega Inga Alm talar om i sin motion, alltså församlingsutveckling – ej avveckling. Kyrkan har en viktig roll i dagens samhälle och den ska vi ta vara på. Vi ska finnas där människorna behöver oss. Jag vill tacka för svaret på min motion. Jag återkommer i ett andra anförande.

ANDERS ÅKERLUND:

Fru ordförande, ledamöter, biskopar! De framtidsprognoser vi har är ganska oroande. Projektet som vi nu ska behandla om församlingsutveckling och missionsstrategi kommer verkligen i rättan tid. Det är oerhört viktigt. Vi lever i en ny tid med nytt sätt att tänka och vara, där människor söker själva utifrån sina erfarenheter och väntar sig att där också kunna finna ett bidrag från människor. Vi talar om kyrkans roll, men vi kan också se hur vi ger utrymme för människors roll i den här processen.

I mitten av 60-talet lanserades en konfirmandpedagogik som har fått växa sedan dess, nämligen att konfirmanden inte bara är ett objekt som man talar till utan en resurs i sökandet efter sanning och ljus tillsammans med oss som har kyrkans erfarenhet att erbjuda i det här växandet som golvplank. Att jobba med den pedagogiken var ett väldigt framgångsrikt projekt. Begreppen gudstjänst, undervisning, diakoni och mission beskrev de ur en helt annan situation och verklighet, där kyrkan genom välutbildat folk från predikstolar talade till folket väldigt tydligt. Nu kanske vi ser att man uppfattar detta som en sändning *till*, men jag skulle också vilja belysa och återropa missionsbefallningen som ett stöd för det. Det finns många beskrivningar i både Gamla och Nya testamentet om sändningen *till*. Det finns väldigt mycket, kanske lika mycket, ja kanske mera av det när man talar om situationer, om Emmausvandringen, samtalet med varandra, när han bryter brödet och de känner igen honom. Det är en fantastisk pedagogik att nalkas andra människor med det sättet att interagera med någon. Likaså Aeropagen, en okänd gud, där Paulus kommer: det är den här guden jag vill berätta om. Eller Jesu möte med enskilda människor. Han kan säga också till dem som tillhör en annan religion: Nu kan du gå, för din tro, dina resurser har hjälpt dig.

Jag blir oerhört lycklig över begreppet dela tro – dela liv. I begreppet kan också det synsättet finnas med. Jag tror att det är en viktig del av missionsstrategin att vara mitt i livet och komma med det förhållningssättet att människor är resurser, där var och en som vi möter har någonting att bidra med.

Bifall till utskottets hemställan.

ALVE SVENSSON:

Fru ordförande, biskopar, ledamöter! Jag vill yrka bifall till motion 2014:47. Jag vill betona evangelisation och inte bara missionsstrategi. Då ställer jag mig i en tradition av före detta ledamöter i kyrkomötet, som har fört fram denna fråga många gånger från kyrkomötets talarstol. Jag vill nämna Seth Henriksson och Torsten Josephsson när det handlar om evangelisation. Jesus hade ofta måltidsgemenskap med alla möjliga människor, också sådana som var föraktade av andra. Han visade inte förakt utan hade gemenskap med dem. Hans sätt att agera visade hans kärlek och omsorg. Jag tror att ett sådant sätt att möta människor är också för oss det bästa sättet att lägga grunden för evangelisation. Vi kan nog välkomna fler till våra gudstjänster och våra alfagrupper eller undervisningssammanhang. Vi hörde här tidigare idag nämnas att ”de som kyrkan bryr sig om bryr sig om kyrkan”.

I en av sina liknelser talar Jesus om att det finns många tomma platser i bröllops-salen i Guds rike. Därför säger han: Gå ut på gator och gränder. Bjud in dem som ni träffar på. Övertala dem att komma. Jag tar detta som en inspiration ifrån den liknelsen att evangelisera i vårt land. Det finns plats för många fler i Guds rike. För ett antal år sedan, 15 år sedan tror jag, gjordes en undersökning i vårt land. Hur många människor i landet firar gudstjänst varje söndag? Det var mindre än två procent, och då är alla frikyrkorna inräknade och också katolska och ortodoxa

kyrkan. Mindre än två procent av Sveriges folk firar gudstjänst varje söndag. Det finns gott om plats. Men då säger någon att vi i vår kyrka har vi fullt varje söndag klockan elva. Det kan hända, men det finns fler timmar på söndagen. Det går bra att öppna kyrkan till gudstjänst mer än en gång på en söndag.

Vi ska gärna ha en sådan inställning. Det har ju lyckats med evangelisation på andra platser, då man har kunnat bjuda in så att man har fått fira gudstjänst flera gånger, kanske fylla hela söndagseftermiddagen också med gudstjänster. Alfa-grupperna har kunnat fyllas med nya, intresserade som vill lära och det samma i andra undervisningssammanhang. Jag ber att få återkomma i mitt andra anförande.

HANS-OLOF ANDRÉN:

Fru ordförande! Jag talar för utskottet och kommer att yrka bifall till utskottets hemställan. I det här betänkandet behandlas fyra motioner, 2014:2, 2014:25, 2014:47 och 2014:103, som alla föreslår åtgärder på nationell nivå och som handlar om församlingsutveckling och missionsstrategi. Utskottet föreslår alltså avslag på alla fyra motionerna. Två av dem handlar om nya arbetsformer som provats i systerkyrkor, 2014:2 om det norska projektet Församlingsutveckling i folkkyrkan och 2014:25 om det anglikanska programmet Fresh Expressions. Motion 2014:47 önskar att en missionsstrategi för hela Svenska kyrkan ska utformas och 2014:103 tar sikte på ett arbete som stimulerar församlingsutveckling och motverkar pastorats- och församlingssammanläggningar.

Grundläggande för utskottets ställningstagande är att ansvaret för församlingsutveckling och missionsstrategi ligger lokalt. Det ligger på församling och pastorat. En strategi måste formis utifrån de lokala förutsättningarna. Utskottet liksom också Läronämnden i sitt yttrande pekar på stiftets roll som stödjande dialogpartner, inte minst vid utarbetande av de nya församlingsinstruktionerna. De ska ju tydliggöra den missionsstrategi som ska förverkligas i varje församling. Ändå görs det naturligtvis en del arbete på nationell nivå som har bäring på församlingsutveckling, till exempel satsningen *Dela tro – dela liv*, som handlar om kyrkans undervisning och mission för alla åldrar. Utskottet anser att nationell nivå bör koncentrera sig på denna satsning, som ännu är i startfasen, och inte få några andra delvis överlappande uppdrag.

Fru ordförande, bifall till utskottets hemställan.

BERTH LÖNDAHL:

Svenska kyrkan har ju antagit en kommunikationsvision. Där står det ”att Svenska kyrkan ska vara en kyrka som människor har en positiv relation till och känner glädje över att tillhöra”. Jag skulle säga att det är en överdrift att påstå att detta är en vision som verkligen glöder av iver och helhjärtighet. Ambitionsnivån i den här kommunikationsvisionen är väl snarast ganska låg. Svenska kyrkan har inte antagit någon evangelisationsvision. Den har inte antagit någon missionsvision. Ändå tror jag att det borde vara rimligt bekant att Jesus inte sände ut vare sig kommunikatörer eller informatörer, utan att Jesus sände ut apostlar. Jesus sände ut vittnen.

Jag är övertygad om att Svenska kyrkan behöver arbeta med sin evangelisation och sin vision internt i Sverige. Enligt uppgift ska bara cirka 20 procent av alla huvudgudstjänster i Svenska kyrkan ha samlat fler än 20 deltagare. 80 procent av Svenska kyrkans huvudgudstjänster samlar alltså färre än 20 deltagare. Ändå är det så att kyrkomötet år efter år förhåller sig negativt till motionerna om evangelisationsstrategi. Vi vet att antalet dop och antalet konfirmander har minskat. När jag

motionerar i den här frågan är det ändå inte att jag tänker på det. Jag tänker inte ens på Svenska kyrkans ekonomi eller det minskande antalet medlemmar, utan jag tänker på alla de längtande, sökande, hungrande människorna som vi inte når ut till, därför att vi inte har vägar och strategier för att göra det.

Det finns en hunger där ute. Det finns en längtan, det finns ett rop och det finns en fråga. Man identifierar inte Svenska kyrkan som en plats där man förväntar sig ett svar på det. Det är inte länge sedan en kvinna, som kom från New Age-sammanhang, kom till mig och sa: "Det finns ett rop där ute efter Gud och ni hör inte och ni svarar inte." I de sammanhang som hon kom ifrån fanns det just ingen förväntan på att vi i Svenska kyrkan skulle vara den helighetens plats och den andlighetens plats som man verkligen sökte. Vi vet att vi är det, men vi måste också finna former för att evangelisera för att visa detta.

Visserligen är det så att evangelisationsstrategier, som utskottet säger, delvis hör till både stifts- och pastorats- och församlingsnivå, men vi måste ge redskap till församlingarna och pastorn att använda för det här arbetet. Vi måste ta vanmakten på allvar, ta initiativlösheten på allvar ute i församlingarna. Vi måste ta fram modeller och strategier som inte bygger på diffusa tyckanden och tänkanden som "kanske om vi gjorde så här", "går det bättre om vi gör på det här sättet?", "jag tror vi ska satsa på den här vägen", vilket egentligen aldrig är underbyggt av att man kan konstatera att det ger resultat. "Vill du bli frisk?" är en fråga som vi måste ställa till Svenska kyrkan, i den meningen att vill du bli frisk, vill du resa dig upp, vara synlig och tydlig för människor som ropar och hungrar efter Kristus i Sverige?

Jag yrkar därför bifall till min egen motion 2014:47 men också bifall till motion 2014:2.

HANS-OLOF ANDRÉN (REPLIK):

Vi har en informationsstrategi och vi har ingen missionsstrategi. Är det inte förfärligt? Det beror på att informationsstrategi handlar om hur vi på nationell nivå ska informera. Det gör vi på nationell nivå. Det behöver vi en strategi för och det ska vi också ha. Men man missionerar inte från nationell nivå, man firar inte gudstjänster, man sysslar inte med det pastoralala arbetet på nationell nivå. Det finns inga som kommer till huvudgudstjänst i kyrkokansliet.

Det gör man däremot på lokal nivå och det är där vi ska ha våra strategier. Om vi är trötta och uppgivna och behöver entusiasm och energi, kommer det inte från kyrkokansliet utan det kommer från dialogen med stift och biskop. Där kommer energin ifrån, inte från det nationella. Det är fel väg att gå och det är lokalt och i dialog med stiftet som missionsstrategierna ska växa fram.

BERTH LÖNDAHL (REPLIK):

Det är på den lokala nivån som strategierna ska förverkligas, men det är på den nationella nivån som vi behöver bygga de strategier som vi kan använda.

HANS-OLOF ANDRÉN (REPLIK):

Det uppfattar jag som en väldigt centralistisk uppfattning som inte är verklighetsförankrad. Det är dessutom inte så som det är tänkt enligt kyrkoordningen.

BERTH LÖNDAHL (REPLIK):

Jag måste konstatera att det finns forskning, det finns modeller, det finns tänkande och det tänkandet och den forskningen utförs i andra länder och i andra sammanhang och det utförs på nationell eller hög kyrklig nivå. Men det ska tillämpas och utövas på den lokala nivån. Det är där församlingen lever. Det är där gudstjänsten firas. Det håller jag fullständigt med om. Men varför har vi då en kyrkohandbok som vi tar fram centralt, när vi firar gudstjänsten där nere i den lokala kyrkan? Vi firar ju inte gudstjänsten på kyrkokansliet, men ändå tas den fram centralt. Jag förstår det inte, eller kanske gör jag det ändå, därför att jag tror att vi centralt behöver hjälpa till med det här.

DAN SARKAR:

Church of England har mindre än fem procent av dem som är yngre än 20 år som medlemmar. De har gått före oss. Det är ju skönt att vi inte är först med allt. Men de har också gått före oss med att på nationell nivå ta fram en missionsstrategi. Ärkebiskopen av Canterbury tillsatte biskop Graham Cray till att ta fram en biskopsrapport om vad man kan göra för att vända trenden. Graham Cray tog fram rapporten Missionship Church och General Synod i Church of England tog den rapporten 2004 och förband sig att verka för att nå människor som ännu inte är medlemmar i kyrkan. Vad har resultatet blivit? Jo, det som kallas Fresh Expressions har lett till hundratals nya församlingar i Church of England. Det har lett till att merparten av dem som blev prästvigda kommer från församlingar som är anknutna till Fresh Expressions. Där finns en enorm ekumenisk bredd och kraft och detta sprids över hela världen.

Jag är väldigt glad över att utskottet behandlade motion 2014:25 positivt och såg det som händer i Lunds stift utifrån att Graham Cray var där på en teologdag i fjol och i Skara stift och på flera andra håll där det bubblar. Man ser att det här kan vara någonting som kan vara värt att ta fasta på så småningom. Det är ju rätt. Det ska byggas underifrån, men om det ska påverka budgetar, om det ska kunna sanktioneras strategiskt tänkande, om det ska kunna uppmuntra församlingsplantering, eller vad vi än väljer att kalla det, behövs det förlösande ord. Det fick vi inte riktigt från utskottet, bara nästan. Därför har jag en vädjan som riktar sig åt två håll. Först till biskoparna: jag hoppas ni biskopar inser vad ni kan göra för att uppmuntra, stimulera och inspirera. Jag ber er framför allt just nu att vara andliga ledare som tar tåten, som legitimerar och ger kraft och möjligheter. Den andra vädjan och riktningen är ett önskemål att få yrka om att bifalla motion 2014:25, därför att motionen efterlyser ett nationellt initiativ, som öppnar för lokal mission bland dem som Svenska kyrkan idag har särskilt svårt att nå, nämligen ickekyrkliga, före detta kyrkliga, invandrare och ungdomar.

Bifall till motion 2014:25.

EVELINA JOHANSSON:

Jag gör ett lite ämnesskifte till Inga Alms motion 2014:103, där utskottet anser sig se en bakgrund i form av ett ifrågasättande av de omfattande lokala strukturförändringarna. Jag ser också den bakgrunden i motionen och jag applåderar den, dock inte så [applådgäst] eftersom jag inte tycker man ska göra det i plenum.

Det är väl utmärkt att det inte blir tyst om den här frågan bara för att strukturförändringen genomfördes. Den plan för Uppsala stift som tecknas i motionen finner jag förskräckande. Jag skulle gissa att det betyder att det på lokalnivå, där

planen är tänkt att implementeras, också finns en hel del förskräckelse, och det med rätta. Man påtalar i betänkandet att det i de gamla samfälligheterna inte var möjligt att i samfälligheten samverka kring konfirmandarbetet. Jag finner det mycket märkligt, eftersom det i Bro kyrkliga samfällighet skedde samverkan i form av till exempel ett läger, som församlingarna genomförde några i taget. Jag förstår inte riktigt vad utskottet menar där. Det är ju ändå intressant att man pekar ut som ett självklart exempel att konfirmandarbetet är en förmodad önskad följd av pastorats-sammanslagning, vilket ju kan vara intressant för församlingar där sådant planeras att notera.

Jag tycker också det är intressant att utskottet konstaterar, att församlingsråden ska ha ett medinflytande när den för församlingarna i ett pastorat gemensamma församlingsinstruktionen tas fram. Nu har jag dessvärre ingen kyrkoordning där jag kan läsa innantill, men vad jag kan minnas finns det inte reglerat i kyrkoordningen någonting annat än samråd för församlingsrådets del förutom när det gäller att välja kyrkvårdar, utse textilansvarig kyrkvård, vissa frågor som rör upplåtelse av kyrka och om man får fira ekumeniska gudstjänster. Det kan vara ytterligare någon detalj som har fallit mig ur minnet. Det medinflytandet är inte jättestort, när man inte har vetorätt utan enbart samrådsrätt och därefter få finna sig i det centrala beslutet.

Det faktum att indelningsfrågor har överförts på lokal nivå ger uppenbart vid handen, att den indelningen inte har någon vidare betydelse längre. Den betydelse som spelar någon roll är indelningen i pastorat. Den ligger kvar på stiftsnivå. Varför har man avstått någonting annat, om församlingsindelningen verkligen spelat någon roll?

LEIF NORDLANDER:

Fru ordförande, biskopar, ledamöter och övriga åhörare! Nya uttryck för att vara kyrka, Fresh Expressions, blev resultatet när man i den anglikanska kyrkan kommit till vägs ände. Jag har själv fått möta arbetet med Fresh Expressions. Jag har tolkat biskop Graham Cray, jag har tolkat biskop Andrew Watson. Jag har mött verkligheten som de arbetar i med ett tydligt ledarskap. Jag känner glädje i att kunna få vara med i ett sådant sammanhang. Det är angeläget att vi arbetar på alla plan inom Svenska kyrkan för att finna nya uttryck. Den nationella nivån skulle kunna samordna alla goda initiativ och samla människor för inspiration och delande. Precis som vi har gjort under alla år när det gäller missionsråden runt om i stiftet, kan vi ha ett missionsråd för den inre missionen där vi uttrycker det här.

Jag hade glädjen att vara med på konferens på EFS här i Uppsala nu i oktober, där biskop Hans-Erik Nordin fanns med som en av initiativtagarna. Fantastiskt, tycker jag. Vi gör sådant mer. Det var sådana saker som jag tycker är värdefulla, att vi verkligen satsar på sådana med mycket initiativ från centralt och från stiftsnivå, vilket också kommer till lokal nivå. Det finns en Mixed Economy, säger man, det vill säga förnyelse och tradition. Båda sakerna ska finnas sida vid sida. Vi ska inte slänga ut barnet med badvattnet men vi ska heller inte kasta ut de gamla traditionerna.

Utveckling av missionsstrategier är den andra motionen av motionerna, 2014:47, som jag talar för. Där behöver vi också aktivt jobba med mission i vårt land och finna strategier. Vi lever i en postkristen tid. Visst, församlingsinstruktionerna är viktiga i det här arbetet, som yttrandet från Läronämnden understryker, men jag tror vi behöver verktyg för det. Ett sådant är det man har i Birmingham stift i anglikanska kyrkan, Transforming Church, som leds av biskop Andrew Watson. Där arbetar man på ett strategiskt sätt med missionsfrågor och inspirerar. Man finns ute i

församlingarna, men stiftet och kyrkan centralt har ett gemensamt initiativ. Man gör det innan det är för sent. Tänk att vi skulle kunna börja lite tidigare ändå, så att vi slapp ha stressen.

Därför yrkar jag bifall till motionerna 2014:25 och 2014:47.

ARON EMILSSON:

Ordförande, biskopar och ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till motion 2014:47 under det här betänkandet. Mission ska vara en av Svenska kyrkans bärande pelare.

Jag vill börja med att tacka Berth Löndahl med flera för en relevant motion och för att man aktualiserar en angelägen debatt. Gudstjänst, diakoni, undervisning och mission är Svenska kyrkans fyra grundläggande uppgifter. När alla organisationer kontinuerligt bör följa upp hur man arbetar med sina grundläggande syften i organisationens alla led, bör också kyrkan göra det. Gudstjänst firas, även om frekvensen på många håll och innehållet ibland på andra oroar. Undervisning sker för konfirmander och vuxna i olika sammanhang och former. Diakoni och behovet av socialt arbete är ständigt angeläget, inte minst idag. Men, var är missionen?

Sverige är ett av världens mest sekulariserade och individualistiska samhällen. Svenska kyrkan tappar årligen medlemmar och det börjar bli ett kännbart bekymmer. ”Missionera mera” kan en uppmaning kanske lyda för att möta utmaningen. Berth Löndahl med flera skriver i motionen att Svenska kyrkan har antagit en informationsstrategi men också att vi däremot inte har antagit någon evangelisationsstrategi. Mission kanske i moderna former sker genom moderna kommunikationskanaler till nya grupper. Mission kanske framför allt sker i mänskliga möten. Poängen är att det finns ett sug ute i många församlingar efter en missionsstrategi. Det finns en uppfattning om att Svenska kyrkan centralt inte prioriterar det här, eventuellt med anledning av att man inte vill stöta sig med några grupper snarare än att visa att man står upp för ett alternativ i samhällsbruset. Man vill vara en kyrka i tiden snarare än av tiden. ”Gifter man sig med tidsandan blir man snart änkling”, som en vis man sagt.

BISKOP RAGNAR PERSENIUS:

Ordförande, ledamöter och biskopar! Eftersom Uppsala stift både nämnts i Inga Alms motion 2014:103 och apostroferats av ledamot från Västerås stift, skulle jag vilja ge några kommentarer.

Inga Alm är de små enheternas vän och det är jag också. Framför allt är det viktigt att vi bedriver ett utvecklingsarbete där man värnar relationer. Det sämsta som kan hända i det läge vi befinner oss i är att vi får en managementbaserad produktionsapparat för kyrklig service till objekten människorna. Därför är det väldigt viktigt att vi klarar av att bygga relationer. I vårt stift har vi inte från 2000 och fram till idag försökt centralstyra strukturförändringarna. Det finns bara två pastorat som har försvunnit. Endera har de hållit på att slå ihjäl varandra eller gå i konkurs. I övrigt har vi i stort sett inte haft några större pastoratsförändringar förrän det senaste årsskiftet. Det är bara Lunds stift och Göteborgs stift som har fler än 66 pastorat. Man kan jämföra med Linköpings stift som har 30. Vi kan inte ha så få pastorat eftersom det här är mycket mera vidsträckt. Det är nödvändigt att ha sådana pastorat att vi kan värna församlingarna. En framtidsbild vore att vi kunde ha fler församlingar än vad vi har idag. Det låg ju också bakom kyrkomötets beslut. Med den nya organisationen med pastorat skulle man kunna stoppa församlingsstöden

och gärna behålla och vidareutveckla församlingarna. Vi kraftsamlar, som jag hoppas andra stift också gör, för att verkligen ha en förändringsprocess som innebär att man analyserar alla förutsättningar för pastoral bärkraft, ekonomisk bärkraft, organisatorisk bärkraft och demokratisk bärkraft.

LARS-IVAR ERICSON:

Ordförande, ledamöter! En folkkyrkoteologi bör genomsyra allt som nu sker inom området församlingsutveckling. Det kan vara på sin plats att citera J A Eklund, som levde mellan 1863 och 1945. Det är ju ganska länge sedan, men hans ord känns ändå märkvärdigt aktuella än idag. Han talar om en kyrka som inte tar sitt ansvar för världen runt omkring och skriver: ”Du står i din glans på ett inbillat förklarings berg och drömmer om Kristi församling och du stiger inte ner. Ja, du vet inte ens hur det står till utanför din egen vägg.” En sådan kyrka vill vi inte ha, utan låt oss arbeta för en folkkyrkoteologi, där människors livssituation, troserfarenheter och skilda kulturella arv tas på allvar. Vi behöver komma bort ifrån producent-konsument-tänkandet och ta vara på ordet delaktighet.

Så kan jag då inte avslutningsvis låta bli att delge kyrkomötet de tankar som jag ofta får när jag läser svaren på kyrkomötesmotionerna. Oj då, görs det redan så mycket. Det kanske är onödigt att motionera. De flesta motionerna avslås ju. Men då tänker jag att varje utskottsdiskussion, varje betänkande, varje debatt i plenum kan ge någon enda människa inspiration till nytänkande och handlingskraft. Då känns det meningsfullt att motionera och stå här i talarstolen och blicka ut över er som är en del av Svenska folkkyrkans framtid.

ALVE SVENSSON:

Fru ordförande! Det har ifrågasatts här idag om det behövs en missionsstrategi från biskoparna eller från nationell nivå. Då vill jag glädja er med att biskoparna genom Läronämndens yttrande över motion 2014:47 i det betänkande som vi just nu studerar lyfter fram som grunden för den missionsstrategi som ska förverkligas i varje församling, att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Jag är väldigt glad för detta och ser här grunden för en missionsstrategi. Vad som mer behöver göras är att vi behöver få del av varandras erfarenheter ute i församlingarna och att vi behöver få hjälp med att kunna sprida information till varandra om vilka arbetsmetoder som är lyckade på det lokala planet.

Jag vill också säga om satsningen *Dela tro – dela liv* att vi flera gånger har hört den nämnas och hänvisas till. Den har tydligen en lång startfas. Det har inte hänt så särskilt mycket de här två första åren. Men det som har hänt är på informationsplanet och det måste ju börja någonstans. Det nämns också i *Dela tro – dela liv* om en internationell och ekumenisk kartläggning och analys av hur kyrkor arbetar med undervisning och lärande. Det är sådant som vi behöver få ta del av ute i församlingarna.

HANS-OLOF ANDRÉN (REPLIK):

Om vi nu ska citera läronämnden kan vi väl citera färdigt. Den här missionsstrategin som ska förverkligas i varje församling utarbetas i samspel mellan stiftet och de lokala pastorala områdena, säger Läronämnden. Det är hela poängen. Jag tycker exemplet med Fresh Expressions är precis så som det ska gå till. Någon bjuds in till Lunds stift. Där tar det fart. Man börjar jobba med det i Lunds stift. Sedan sprider

det sig till Skara stift och så småningom kan det genom stiftens verksamhet bli någonting i hela Svenska kyrkan. Det finns däremot ingen anledning att skicka upp detta till nationell nivå. Låt nu nationell nivå få jobba med *Dela tro – dela liv*. Jag tror de har fullt upp med det. Så jobbar vi på normaltsätt med de strategiska frågorna på lokal nivå i dialog med stiftet. Det är så det ska gå till.

Bifall till utskottets hemställan.

ALVE SVENSSON (REPLIK):

Jag hör vad du säger, men jag vidhåller min uppfattning och jag är tacksam till Läronämnden för deras uttalande. Det lägger en grund för missionsstrategin. Det jag ville citera nyss och som jag kan citera nu eftersom jag har tid är att ”evangelisation är det levande vittnesbördet om Jesus Kristus”. Det är ett citat ur motionen 2014:47 av Berth Löndahl.

CLAES BJÖRNDAHL:

Fru ordförande! Jag kände att jag ville säga någonting angående motion 2014:103 som Inga Alm hade och knyta an lite till den diskussion som var om den.

Jag har två funderingar. Ibland blir jag lite trött och lite ledsen på den här diskussionen som dyker upp rätt ofta. Vi som är från församlingarna säger att nu har de hittat på något i Uppsala, nu har de hittat på något i Skara, precis som att det alltid är så att idéerna till församlingssammanläggning eller pastoratsreglering alltid kommer uppifrån. Så är inte min erfarenhet. Där jag finns och i de sammanhang där jag verkar har det minst lika mycket varit att det har kommit nerifrån lokal nivå. Vi har själva insett att det här inte går, så vi måste helt enkelt bilda en större enhet. Dessutom är det ju faktiskt stiftsstyrelsens uppgift att se över strukturen i stiftet. Jag tycker därför det är fullständigt logiskt, om de olika stiftsstyrelserna har en tanke och en plan hur strukturen borde vara.

Sedan kommer det ibland fram att det är tråkigt att de små församlingarna inte kan leva. Ja, det är det på ett sätt, men det finns också något slags litenhet som är för liten för en församling för att kunna utföra de uppgifter som en församling ska göra. Jag lever och verkar i ett sammanhang där vi för 15 år sedan var 20 församlingar. Vi hade alltså 20 kyrkor. Nu är vi ett pastorat med för närvarande sex församlingar. Inom några år skulle jag tro vi är ännu färre. Vi är 9 000 kyrkotillhöriga. Då förstår alla att vi inte kan vara 20 församlingar på 9 000 kyrkotillhöriga. Där har det varit en fullkomligt nödvändig utveckling. Jag tror att det är bra med församlingsreglering många gånger och jag tror att vi kan öka kraften och möjligheterna att verka som kyrka. Jag tror inte vi ska uppfatta det som något hot.

NILS GÅRDER:

Fru ordförande! Jag har med intresse lyssnat på den här debatten och jag tycker detta är, om man så får säga, kanske den mest angelägna av alla som vi kan föra. Samtidigt är det också så, tror jag, att det i huvudsak är ett lokalt arbete som måste utföras. Det jag skulle vilja fästa uppmärksamheten på är vad utskottet skriver, hur viktigt det är med församlingsinstruktionen. Det står där att den ska innehålla ett missionsperspektiv. Jag skulle nog vilja säga att den också bör innehålla en missionsstrategi, som har föregåtts av ett genomtänkt arbete om hur missionsarbetet i denna församling eller i dessa församlingar i ett pastorat ska bedrivas. Den ska vara ett användbart instrument som – liksom utskottet också riktigt skriver – ska kunna uppdateras regelbundet och inte bara vara ett mycket allmänt hållet och knappast

tillämpbart papper, som ofta varit fallet. Inte minst i de större pastoraten med många församlingar är det viktigt att detta arbete utförs, därför att det är själva det grundläggande, strategiska instrumentet. Innehållet i det är det meningslöst att jag går in på, om jag inte ska avvika från ståndpunkten att det knappast är en central fråga. Det är viktigt, tycker jag, att vi alla hjälps åt att förstå vad det innebär att skriva församlingsinstruktion och att det är nödvändigt för att den strukturförändring som vi har beslutat om ska kunna bli lyckosam. Sedan tror jag också att även små församlingar, inte minst om de kan samverka i ett pastorat, kan fullgöra väldigt viktiga uppgifter, där antalet medlemmar inte behöver vara avgörande för framgången.

BERTH LÖNDAHL:

Byggnadsritningarna görs på ett arkitektkontor men bygget görs på byggplatsen, det vill säga att någon motsättning inte finns mellan det lokala arbetet ett tänk på högre nivå eller någon annan stans. Nyligen medverkade jag i ett konvent i Malmö, där det var cirka 60 till 70 präster som deltog. Det var utifrån två böcker, som ett par av oss hade skrivit. Den ena var av Ann Aldén, Mission i vår tid, och den andra råkade vara skriven av mig. I det panelsamtal vi hade ställdes från golvet gång på gång frågan från präster och kolleger: hur gör vi för att återerövra gudstjänsten? Går det överhuvud taget att göra gudstjänsten levande idag? Den andra frågan var precis den vi har här: hur gör vi för att bygga församling? Gång på gång ställdes den frågan.

Jag tar den frågan på allvar. Vi måste ta fram det som är evidensbaserat och inte bara utgå ifrån att man kan sitta och reflektera i ett arbetslag i ett pastorat kring frågorna och säga: om vi gör så här, om vi gör så här eller om vi gör så här? Låt oss tänka att psykiatrik eller barnpsykiatrik skulle arbeta utifrån evidensbaserad forskning kring vad som ger resultat, i stället för att man bara gjorde det utifrån det lokala arbetet eller den lokala klinikens sätt att tänka. Det fungerar inte i längden.

Jag skulle också säga att det här inte i första hand handlar om antalet medlemmar. Det handlar om omvändelse och tro. Det handlar om att göra Jesus Kristus känd och bekänd, att hjälpa en människa att upptäcka trons kärna. Där människor idag söker och söker sig in i Svenska kyrkan, finner hon väldigt mycket som handlar om miljö och ekologiskt och så vidare. Allt färre upptäcker att där innanför finns förkunnelsen om nåd i Jesus Kristus.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 83.